

KENEN JOUKOISSA SEISOT

Valmistumisvuosi: 2006
Maa: Suomi
Ohjaus: Jouko Aaltonen
Kesto: 83 min

Ikäraja: S, Koulukinon materiaali on tehty lukiolaisille.
Elokuvan lajityyppi eli genre: dokumentti

Teemoja: poliittinen laululiike, vallankumous, yhteiskunnallisuus, nuoruus, henkilöhistoria, rakkaus

Kenen joukoissa seisot on musikaalin keinoja käyttävä dokumenttielokuva. ”Muodoltaan ja sisällöltään vallankumouksellinen elokuva.”

1970-luvulla sadat lauluryhmät lähtivät laulujen avulla muuttamaan maailmaa ja rakentamaan parempaa tulevaisuutta. Ohjelmaryhmiä perustettiin kaikkialle Suomeen; Hangosta Lappiin. Laululiike tuotti suuren määrän korkeatasoista musiikkia, klassikkoja jotka elävät edelleen. Lauluja tehtiin taistelusta, kolmannelle maailmalle, Vietnamin, sosialismin voitosta, mutta myös työttömyydestä, opintotuesta, harmaasta arjesta ja rakkaudesta.

”Halusimme muuttaa maailmaa, olemme tehneet laulamalla vallankumousta”, sanoo Kiti Neuvonen, ikimuistettavasta Nuoruustangostaan tuttu laulaja. Osalle

laulajista musiikista tuli ammatti, mutta laulamassa oli myös suuri joukko ihmisiä, jotka ovat nyt kokonaan toisissa ammateissa. Tapaamme mm. kehitysjohtajan, atk-suunnittelijan, soitinrakentajan ja lastenhoitajan. Laulu soi edelleen heidänkin elämässään.

Kenen joukoissa seisot on paitsi musiikkielokuva, myös poliittinen elokuva. Se kertoo sukupolvikokemuksesta, ikäluokasta joka rakastui politiikkaan. Oli vahva tuntu, että maailman epäoikeudenmukaisuudelle voisi tehdä jotakin. Elokuvan ihmiset olivat nuoria ja elivät vahvasti, nuoruuteen kuuluvalla intohimolla, tunteella, vilpittömyydellä ja ehdottomuudella. He taistelivat ja rakastivat, rakastuivat, menivät yhteen ja erosivat. Ja yhteistä oli myös rakkaus aatteeseen, liikkeeseen, puolueeseen ja musiikkiin.

Elokuvassa tavataan suuri joukko mitä erilaisimpia ihmisiä, joita kaikkia yhdistää se, että he ovat olleet laululiikkeessä mukana.

Keskeisessä roolissa on laululiikkeen edustavin ryhmä Agit-Prop (Pekka Aarnio, Sinikka Sokka, Monna Kamu ja Martti Launis), joka esiintyy edelleen. Mukana ovat myös Kaj Chydenius ja Aulikki Oksanen. Elokuvasa esiintyvät myös Arkiviisu, Torpedo, Koiton laulu, Vasara ja Punapappi. Yksittäisistä solisteista kuulemme myös Kiti Neuvosta ja Anna-Riitta Minkkistä. Mukana on myös paljon sykähdyttävää arkistomateriaalia.

1. Lajityyppi

Elokuvat voidaan luokitella niiden tyyppillisten ominaisuuksien mukaan eri lajeihin. Elokuvan lajityyppejä ovat esim. lännenelokuva, nuorisoelekuva, musikaali, kauhuelokuva, sotaelokuva, rakkauselokuva, melodraama, tieteiselokuva, rikoselokuva, toimintaelokuva, film noir.

Dokumentti

Historiallinen artefakti, tuote, kuten esimerkiksi kirje, valokuva, varastolista, päiväkirja tms., johon on tallennettu tapahtuma tai tapahtumia. Dokumenttielokuva viittaa elokuvaan, joka kuvaa todellisuutta enemmän kuin fiktio- eli näytelmäelokuva. Dokumenttielokuvassa esiintyvät ihmiset ja tapahtumat ovat todellisia, ts. henkilöhahmot esittävät itseään (tai kertovat itsestään) joko tapahtuvassa tai tapahtuneissa tilanteissa. Silti kaikki elokuvat ovat enemmän tai vähemmän fiktiota, sepitettä, tekijöidensä tulkintaa todellisuudesta.

Musikaali

Musikaali kuuluu elokuvahistorian vanhimpiin lajityyppeihin. Musikaali syntyi änielokuvan kanssa samaan aikaan, koska luonnollisesti elokuvan äänestä haluttiin hyötyä mahdollisimman paljon. Musiikin esittämisellä hyödynnettiin ääntä monipuolisesti.

Lähde: <http://elokuvantaju.uiah.fi>

Jouko Aaltonen: Käsikirjoittajan työkalupakki, John Webster: Dokumenttielokuvan käsikirjoittamisesta, Kanerva Cederström: Dokumenttielokuvasta ja sen ohjaamisesta. www.yle.fi, www.dokumenttikilta.fi, www.dayzero.co.za/steps

a) Pohtikaa elokuvantajun artikkeleiden ja linkkien avulla, onko mielekästä jakaa elokuvat kahteen pääluokkaan: fiktion ja dokumenttiin.

b) Mitä muita musiikkielokuvia tiedätte?

Grease (tanssielekuva), Saturday night fever (tanssielekuva), Sound of music (sota, juutalaisvainot), Evita (henkilöhistoria), New York, Cabaret (30-luku, juutalaisvainot), Walk the line, Moulin Rouge...

c) Etsikää tunnettuja dokumentteja elokuvan historiasta.

David Griffith; Kansakunnan synty (1915), Alain Resnais; Yö ja Usva (1956) Chris Marker; Cuba Si! (1961)

2. Ennen elokuvan katselua

- Tehkää käsite- tai miellekartta 70-luvusta.

Mitä tapahtui Suomessa, entä maailmalla? musiikki, elokuvat, vaatteet, värit, sisustus, politiikka, jne.

Kun katsette elokuvaa:

- Kuunnelkaa elokuvan ääniä ja musiikkia, mitä lauluja tunnistatte elokuvan taustamusiikista? (säv. Heikki Valpola)
- Verratkaa dokumenttiosuuksia, haastatteluja ja musiikkiesityksiä ennen ja nyt, miten valaistus, lavastus ja kuvakokojen käyttö eroavat toisistaan?
- Pohtikaa elokuvan katselun jälkeen, miten aluksi tekemänne käsite- tai miellekartta täydentyy, muuttuu?

Historia

Elokuva kuvasi 70-lukua. Edeltävät 50- ja 60-luku ovat varsinaisen nuorisokulttuurin alkuaikoja.

3. 50-luku

Rock-musiikin alkuaika.

a) Ketkä olivat tunnetuimpia esiintyjä 50-luvulla? Mitkä elokuvat ja ketkä elokuvanäyttelijät olivat suosittuja? Millaisia aiheita elokuvissa oli?

Elvis Presley, Paul Anka, James Dean, elokuvat, kuten Nuori Kapinallinen, Marilyn-elokuvat, West Side Story; vastakkainasettelu, kapina

b) Miten syntyivät nuorisojengit ja niiden nimitykset? Etsikää synonyymeja tai muita nimityksiä.

lättähatut, pärinäpojat, pimut ja surinasussut.

4. 60-luku

Elinkeinorakenne koki muutoksen Suomessa. Siirryttiin maataloudesta teollisuuden ja palvelualojen suuntaan. Työpaikkojen perässä muutettiin maalta kaupunkiin. Suomesta muutettiin myös ulkomaille, erityisesti Ruotsiin. Oppikoulu- ja korkeakouluopiskelijoiden määrä kasvoi nopeasti. 60-luvulla tuli televisio moniin suomalaisiin koteihin. 60-luvulla kapinoitiin tunteella kaikkia auktoriteetteja vastaan. Poltettiin ylioppilaslakit, rintaliivit ja sotilaspasit. Kulttuurielämä radikalisoitui. Arvo Salon kirjoittama ja Kaj Chydeniuksen säveltämä Lapualaisooppera kohautti purkamalla vanhoja traumoja ja kritisoiden 1930-luvun militarismia ja silloista äärioikeistoa, joka turvautui väkivaltaan.

Modernismin ja underground-liikkeen nousu aiheutti kahnausta perinteisissä kulttuuriympäristöissä. Hannu Salaman Juhannustanssit ja Paavo Rintalan Sissiluutnantti aiheuttivat kuuluisat 60-luvun kirjasodat; (ensin mainittu johti jumalan-pilkkaoikeudenkäyntiin, jossa kirjailija sai ehdollisen vankeustuomion. Kekkonen armahti kirjailijan –68 ja jälkimmäisessä kirjassa kuvattiin lotat kevytkenkäisinä). Suomalainen underground ilmeni erityisesti sovinnaisuuden rajoja rikkovana provokatiivisena taiteena. Ärsyke oli suunnattu systeemiä - lamaantunutta

yhteiskuntaa - vastaan. Liikkeen pienuudesta huolimatta maanalaiset saivat lyhyessä ajassa paljon aikaan: musiikkia, lehtiä, performansseja - ja ennen kaikkea paljon porua. Underground-taide yhdisti eri virtauksia, boheemitaiteilijoita, kulttuuriradikalismia, kokeilevaa jatsia ja elektronimusiikkia. Underground-liikkeen keulahahmoja olivat mm. M.A. Numminen, Markku Into ja Jarkko Laine. Kuuntele: Underground-rock, Suomen Talvisota 1939-1940 -levy.

lähde: <http://www.yle.fi/radiopeili>

a) Ottakaa selville mitä tarkoittaa modernismi, milloin se syntyi? Mitä tyyliuuntia siihen kuuluu? Millainen on moderni runo, entä proosateos?

Kaupunki oli täynnä kiireetöntä nuorisoujoukkoa. Kitarat soivat rennosti Kolmella sepällä, taas jokin mielenosoitus oli ohi, perunatorilla seistiin... vanhan kuppilan ovet kävivät taukoamatta... 60-luku alkoi täältä, näistä ihmisistä, tästä tunnelmasta. Olla nuori stadissa, 60-luvulla, merkitsi törmäämistä vapauden kaihohon ja virkavaltaan, sillä poliisi seurasi, oli sitten Vietnamin sotaa vastustamassa, Espan punaisessa lauantaissa, jutteli Eikan pumpulla kitaraa rämpyttävien maailmanparantajien kanssa tai vieraili laitakaupungin valloitetussa talossa, patjoilla lojuvassa kommuunissa. Sekin loppui ratsiaan..., maalailee Maarit Niiniluoto 60-luvun villiä nuoruutta.

lähde: *Stadin nuoret*, s. 35, Tammi 2000.

Twist, rautalanka ja Beatles soivat kouluhipoissa, muita suosikkeja olivat The Rolling Stones, Bob Dylan, Joan Baez. Folk-musiikki nousi suureen suosioon. Lauluja oli helppo laulaa yhdessä, sointukuviot olivat helppoja, niitä oli helppo rämpyttää kitaralla ja laulaa: nuotikitarat-maailmantuska-syndrooma lähti kukoistamaan. Hippiliike julisti rakkauden sanomaa. Tehtiin Hair-musikaali; rakkauden ja rauhan avulla haluttiin muuttaa maailma paremmaksi.

lähde: *Jee jee jee suomalaisen rockin historia*.

b) Etsikää tunnetuimpia musiikkikappaleita 60-luvulta. Mistä silloin laulettiin?

mm. We shall overcome, Where have all the flowers gone?, Laulu Joe Hillistä, Palkkasoturi,

60-luvun lopun tapahtumia

Robert Kennedyn, Martin Luther Kingin ampumiset ja Tšekkoslovakian miehitys –68. Jimi Hendrix, Jim Morrison, Janis Joplin, olivat jo kulleet huumeisiin, Beatles oli hajonnut.

"Vanhan" valtaus –68, Vanhan yliopiston ulkopuolelle ripustettiin juliste "Vallankumous yliopistolla on alkanut". Nuorisomellakoita oli 60-luvulla Pariisissa ja Helsingissä.

c) Miksi "Vanha" vallattiin?

Päivää ennen Helsingin Yliopiston ylioppilaskunnan 100-vuotisjuhlaa opiskelijaoppositio valtasi juhlapaikaksi suunnitellun Vanhan ylioppilastalon 25. marraskuuta 1968. "Vanha kansalle" -huudot kaikuivat, valtauksen vastustajat heittelivät savupommeja, yliopistolle vaadittiin marxilaista opetusta ja ammattiosastojen edustajat toivat sosialistisia taisteluterveisiä. Valtauksessa ei ollutkaan kyse vain vanhoillisen "frakkijuhlan" vastustamisesta, vaan myös mielenosoituksesta ylioppilaskunnan radikalisoimisen, opintodemokratian, opintososiaalisten uudistusten ja opetussisältöjen muuttamisen puolesta. Tämän voi jälkikäteen nähdä osaksi 1970-luvulle jatkunutta korkeakoulujen hallinnon uudistuskamppailua.
lähde: <http://www.yle.fi/multifoorumi/arkki>

d) Miksi osoitettiin mieltä ja kapinoitiin?

5. 70-luku

Vasemmistolainen nuorisoliike

70-luvulla radikaalit alkoivat järjestäytyä puolueeseen ja jakautua eri leireihin. Hannu Raittila liittyi –71 Kruununhaan demokraattisiin nuoriin ja muistelee aikaa näin: "...en tiedä olinko valistajanurani huipulla silloin, kun kävin Valmetin telakalla selittämässä metallityöläisille kuinka näiden olisi viisainta tehdä vallankumous. Luulen sen kuitenkin tapahtuneen, kun pidin luentoa joukolle tutkijoita ja yliopiston opettajia. Aiheena oli opiskelun merkitys. Jotakin maagista taistolaisuudessa täytyi olla, kun se pani kymmenkunta dosenttia, apulaisprofessoria ja lehtoria kuuntelemaan vakavalla naamalla, mitä 16-vuotiaalla koulupojalla on sanottavana tieteellisestä maailmankuvasta ja filosofian opiskelusta."

lähde: Stadin nuoret, s. 72 Tammi 2000

Laululiike

Laulaminen oli olennainen osa poliittista liikettä. Laulavia ohjelmaryhmiä oli Suomessa 70-luvulla suuri määrä, sillä monilla poliittisilla osastoilla oli oma lauluryhmänsä. Elokuussa esiintyviä ohjelmaryhmiä: mm. Agit-Prop, Torpedo, Koiton laulu, Vasara ja Neilikka. Soololaulajia: Anna-Riitta Minkkinen ja Kiti Neuvonen. Maailmaa haluttiin muuttaa laulun avulla. Laulava vallankumous. Suuria laulufestivaaleja järjestettiin mm. Berliinissä ja Helsingissä. Laulut ottivat kantaa työttömyydestä riistokapitalismiin ja menneisiin sotavuosiin tai vuoteen 1918. (ks. Marko Tikka: Valkoisen hämärän maa?) Suojeluskunnat, virkavalta ja kansa 1918- 1921 SKS. Poliittinen väkivalta Suomessa kolmena vuonna kansalaissodan jälkeen vaati yli 200 uhria. Artikkelit

aiheesta myös Helsingin Sanomat 13.5. 2006 otsikolla Suojeluskunta – lupa tappaa s. C 1)

Laulettiin solidaarisuudesta, oli "nyrkkit pystyssä julistamista", mutta toisaalta myös rakkauslauluja laulettiin. Kansanlaulun käyttö lauluryhmien ohjelmistossa kantaa ottavien laulujen rinnalla vahvistaa omaa kansallista kulttuuria vrt. Värttinän menestystarina.

a) Määritellä seuraavat käsitteet:

taistolaisuus, vähemmistöläiset, stallarit, sinipaidat, johtaja Taisto Sinisalo
punapaidat, enemmistöläiset, revisionistit, revarit, johtaja Aarne Saarinen

imperialismi, suurvallan pyrkimys vaikuttaa toisiin valtioihin, toisen maailmansodan jälkeen tarkoittaa Yhdysvaltoja

solidaarisuus, yhteisvastuullisuus, yhteenkuuluvaisuus, nykyisin vars. työväen luokkataistelua tukeva

propaganda, johdettava ja tarkoituksellinen viestintä, joka pyrkii tiettyjen mielipiteiden vahvistamiseen

sosialistinen realismi, taide palvelee sosialistista aatetta, suuntaus, jossa työläiset esitetään ihannoidusti työn sankareina

suuret ikäluokat, sodan jälkeen syntyi paljon lapsia. He ovat nyt jäämässä eläkkeelle.

kylmä sota, leirijako idän ja lännen välillä. Suomi pyrki poliittiseen varovaisuuteen varsinkin suhteessa Neuvostoliittoon. Vakiintui termi: Paasikivi-Kekkonen linja.

suomettuminen, negatiivinen ilmaus, jolla tarkoitetaan Suomen joutumista Neuvostoliiton valtapiiriin 60-70 -luvulla. Suomessa Neuvostoliiton vaikutusvalta ulottui myös sisäpolitiikkaan ja ilmeni mediassa ns. itsesensuurina.

70-luvulla oli myös työprikaatit, vapaaehtoistyö esim. Kuubaan olivat suosittuja, festivaalit, Spartakiadit, lakkomielenosoitukset, vappumarssit. Huolestuttiin ympäristön saastumisesta; luonnonsuojelu, Kojärvi. Öljykriisi, mielenosoitukset; Shaahin vastainen mielenosoitus 1970 Helsingissä muuttui väkivaltaiseksi. Useita henkilöitä pidätettiin

(Iskulauseita mielenosoituksesta: "Reza, Shell Go To Hell", "Cia ja Shaahi pois Persiasta", "Esso - Shelli-riiston karuselli").

Vallankumous-elokuvat, yhteiskuntakriittikki Jarvan elokuvat, yms. Musiikkielokuvat: Saturday night fever, Grease

Suosittuja olivat myös mm. Bay City Rollers, Hurriganes, Wigwam, Irwin Goodman, Rauli Badding. 70-luvun puolivälin jälkeen nousi Punk-liike.

b) Etsikää valokuvia 70-luvulta mm.

- Raevaara ”Arjen kuvat”, Veikko Koivusalo ja Timo Kallinen (toim.):
- Pitkä 70-luku - valokuvia ja muistikuvia. Kustannusyhtiö TA-tieto. Helsinki 2000.

Keskustelkaa em. kirjojen kuvista.

Kiinnittäkää huomiota ihmisten pukeutumiseen, mainoksiin, taloihin liikennevälineisiin. Valitkaa muutamia kuvia ja kirjoittakaa niistä tarinoita ja henkilökuvauksia tai valitkaa 5-10 kuvaa, jotka asetatte valitsemaanne tai satunnaiseen järjestykseen ja kertokaa tarina.

c) Kekkonen aika

Kekkonen oli presidenttinä 50-luvulta 80-luvulle ja vaikuttamassa suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan neljä vuosikymmentä. Sodan jälkeen syntyi paljon lapsia. Nämä suuret ikäluokat, sekä 50 ja 60-luvulla syntyneet ovat siis eläneet koko lapsuutensa ja nuoruutensa Kekkonen aikana.

Tutustukaa Kekkonen aikaan ja selvittäkää mm. milloin hänet valittiin presidentiksi ensimmäisen kerran. Montako kautta hän jatkoi presidenttinä? Miten Kekkonen aikana Suomessa suhtauduttiin Neuvostoliittoon? Mitä tarkoittaa 60-luvulla ns. kylmä sota tai 60-70-luvuilla suomettuminen? Kekkonen oli myös tuottelias kirjoittaja. Mitä nimimerkkejä Kekkonen käytti kirjoittaessaan? (Homo Ludens, K.Y., Känä, Laaksonen, Liimatainen, Mies Suomalainen, Pekka Peitsi, R.Y., Seppo Järvinen, Tampio, U.K. ja Veljenpoika.) Mitä Kekkonen harrasti? Etsikää tietoa lähteenä esim. Wikipedia.

6. Menneisyys

Millainen on oma historianne?

a) Kirjoittakaa tarina, piirtäkää sarjakuva tai tehkää aikajana lapsuutenne tärkeimmistä tapahtumista.

b) Haastatelkaa ystäviänne ja kirjoittakaa raportti tai kuvatkaa valokuvakertomus tai lyhyt dokumenttielokuva heidän historiastaan.

c) Miten ihmiset muistelevat omaa nuoruuttaan?

Haastatelkaa 70-luvulla nuoruuttaan eläneitä henkilöitä. Minkälaisen käsityksen tai kuvan saatte haastateltavien kertomasta ajasta, miten muistikuvat muodostuvat, millaiset asiat muistuvat mieleen helpoimmin?

d) Elokuvassa haastateltavat olivat nuoria - 70-luvulla. Miten he kuvaavat omaa nuoruuttaan? Musiikki, kollektiivinen kokemus, maailmanparannus

Millaisissa ammateissa he ovat 30 vuotta myöhemmin? Kehitysjohtaja, atk-suunnittelija, soitinrakentaja, lastenhoitaja.

e) Keksikää erilaisia henkilöihahmoja, joista teette tarinoita tai kuvia ennen – nykyään. Keksikää yllättäviä, mielenkiintoisia, iloisia ja surullisia tarinoita henkilöiden elämänhistoriasta. Tehkää tehtävä 3-4 hengen ryhmissä.

f) Miten eri vuosikymmeninä luokiteltiin aatteen, musiikin tms. mukaan? Entä nykyään?

7. Maailman laajuinen solidaarisuus

Nuorisot uskoi pystyvänsä vaikuttamaan tulevaisuuteen. Heillä oli vahva usko oikeudenmukaisuuteen ja siihen, että maailma parantuu.

a) Mitä vastustettiin? sodat, kuten Vietnamin sota, Chilen vallankaappaus, Etelä-Afrikka- apartheid-rotuerottelupolitiikka, imperialismi, EEC.

b) Millä keinoin nykyään voi vaikuttaa?

c) Mikä nykyään saa ihmiset ”liikkeelle”, yhteisrintamaan? Jos asia koetaan läheiseksi, jos mukana suomalaisia, katastrofit, kuten maanjäristys, tsunami, Korkeasaaren simpanssit, Irakin sota.

d) Mitä ääriilikeitä tiedätte? Mitä keinoja niissä käytetään? Mitä niissä vastustetaan? Miksi?
Kettutyöt, Greenpeace, talojen valtauksset, katujen valtaus.

8. Pakolaiset

Suomeen tuli pakolaisia Vietnamista, Chilestä (1973) jotka vastaanotettiin ystävällisesti. Myöhemmin pakolaisia tuli myös Somaliasta.

a) Miten pakolaisiin suhtaudutaan nykyään?

b) Millainen on median antama kuva maahanmuuttajista. Etsikää uutisia ja lehtijuttuja.

c) Mitä tarkoittavat kotouttaminen, sopeuttaminen, sotalapset, siirtolaiset, turvapaikka, kiintiöpakolainen, maahanmuuttaja, oleskelulupa?

d) Kuinka paljon Suomessa on pakolaisia? Miksi on pakolaisia? Mistä maista Suomessa on eniten pakolaisia?

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n tilaston mukaan Suomessa oli vuoden 2002 alussa 12 728 pakolaista. Kaiken kaikkiaan vuodenvaihteessa 2003/04 Suomessa asui pysyvästi 107 100 ulkomaan kansalaista, eli heidän osuutensa Suomen väestöstä on noin kaksi prosenttia.

lähde: <http://www.maailmanpakolaistilanne.net>

e) Etsikää tietoa ihmisoikeuksista <http://www.ihmisoikeudet.net>. Sivuilla on asiatietoa ihmisoikeuksien opettamisesta sekä aiheeseen liittyviä tehtäviä ja tarinoita.

9. Aatteen palo

Elokuvan loppupuolella eräs ohjelmaryhmässä mukana ollut vertasi ajan henkeä uskontoon.

a. Löydätkö yhtäläisyyksiä uskonnon ja elokuvassa ilmenevän aatteen palon välillä? Vastakohtat, käärijätyökset, ehdottomuus: jos et ole meidän puolellamme, olet meitä vastaan. Oletko tietoinen? Oletko uskossa?

Leninin oppien mukaan uskonto on oopiumia kansalle. Mitä sanonnalla tarkoitetaan?

10. Laulujen sanoitukset

a) Mitä laulujen sanoitukset käsittelivät?

työttömyys, työläiset, työläisen riisto ja köyhän arki, ystävyys, taistelu, sosialismi, sota, rauha, solidaarisuus, kansainvälisyys, Vietnam, Chile, Neuvostoliitto, imperialismi, rakkaus, kansanperinne.

Laulujen sanoituksia liitteet 1-7. mukana mm. Kenen joukoissa seisot, Oppimisen ylistys, Nuoruustango, Veli, sisko, Buchenwaldin hälytys, Tämä pieni laulu on sinulle, Puhu minulle rakkaudesta, lauluja Vietnamin sodasta, 1918 Suomesta, Euroopan syrjäkylät, Työttömän laulu, Liiton tyttö, Laulu rakastamisen vaikeudesta, Sinun lapsesi.

b) Vuoden 1918 tapahtumat nostettiin esille elokuvassa.

Ottakaa selville mitä tapahtui vuonna 1918 Suomessa. Mitkä olivat sodan nimitykset? Ottakaa selville, ketkä olivat sodassa vastakkain? Miten ko. aika tulee esille työväenlauluissa? ks. myös liite 3, Punavangin laulu.

c) Keskustelkaa, ovatko laulujen sanoitukset ajankohtaisia nykyään? (ks. liitteet)

d) Onko lauluille ja asioille, joista niissä puhutaan vastineita tämän hetken musiikissa ja sanoituksissa? Kuunnellaan rappejä tms. Mariska, Pedon merkki ks. liite 7.

...me hukumme omaan paskaan
eikä siin oo mitään uutta
joka hengenedolla lyhennämme
tulevaisuutta
kuka maksaa? ne joilla ei oo mitään
täältä tulee ahneet teidän
vähätkin pöllitään...

Tehkää pareittain sanoitus nykyajan kantaaottavaan lauluun.

Kuunnelkaa sanoituksia: Rapit, iskelmät, Anki, Leevi and the Leavings, Hector: Palkkasoturi, Matti ja Teppo, Ultra Bra, Juice, Ismo Alanko, Tuomari Nurmio, Eput, Pelle Miljoona,

e) Tutkikaa Vietnamin sotaan liittyviä laulujen sanoituksia ks. liite 6. Minkälaista oli lasten elämä sodan keskellä?

...”olen kuudentoista ja täysi taistelija” tai Perhe tuhoutui ja nyt laulun huilua soittava pikkuinen poika on armeijassa sotilaana.

Verratkaa sanoituksia myös kuviin lapsisotilaista maailman kriisipesäkkeissä.

f) Säveltäjä Kaj Chydenius miettii, onko säveltäjän tunnetilalla mitään vaikutusta rakkauslaulun säveltämiseen: ”Ratkaiseva on se värähtely, jonka runoilijan visio, tuo hetken innostus sanoiksi puettuna saa aikaan säveltäjässä.... Rakkaus on elämää eteenpäin vievä, edistykseellinen tunne. En siis voisi säveltää poliittisia lauluja näpelöimättä aina väliin rakkauden kannelta.” Kaj Chydenius Kauneimmat rakkauslaulut kannen sisäteksti.

Elokuvan nuoret ihastuivat ja rakastuivat, perustivat perheitä, erosivat ja lauloivat rakkaudesta. Kuunnelkaa elokuvan musiikkia ja laulujen sanoituksia. Lisää lauluja: Kauneimmat rakkauslaulut/ Chydenius.

Kuinka sanoituksissa kerrottiin rakkaudesta, ks. myös sanoituksia liite 4-5.

g) Tutustukaa rakkausrunoihin sivuilla <http://www.rakkausrunot.fi>.

Näiden sivujen tarkoitus on antaa kaikille pöytälaatikkorunoilijoille tilaisuus omien tuotostensa julkaisemiseen - kauneimpien ja koskettavimpien muistojen ja unelmien jakamiseen meidän kaikkien kanssa runojen muodossa.

Rakkaus on aina innostanut ”pöytälaatikkorunoilijoita”. Miten rakkaudesta nykyään kirjoitetaan. Kirjoittakaa oma rakkausruno.

h) Valitkaa lehdistä erilaisia ihmisten kuvia. Asettukaa henkilöiden asemaan ja kirjoittakaa rakkausrunoja heidän puolestaan. Kokeilkaa monenlaisia, yllättäviä, hauskoja yhdistelmiä.

11. Maalaustaiteessa kukoisti sosialistinen realismi, propagandajulisteet

a) Etsikää esimerkkejä elokuvajulisteista, propagandajulisteista.

Suunnitelkaa ja tehkää mainos jonkin asian tai aatteen puolesta.

b) Tehkää kuvituksia valitsemaan elokuvan lauluun ks. liitteet 1-7.

c) Iskulauseet raikuivat mielenosoituksissa, loistivat banderolleissa ja julisteissa
Esim: ”Rauha, ystävyys, solidaarisuus”, ”Rahan vallasta kansan valtaan”, ”YYA kyllä EEC ei” (mikä on EEC), ”Suomen kansan puolesta SKP”, ”Vapaus, tasa-arvo, demokratia”, ”Työtä ja leipää”, ”Chilen kansan puolesta”, ”Vietnam, sinun sydämeesi”, ”Opiskelu, työ, luokkataistelu”, ”Nuorisoo syyttää suurpääomaa”, jne.

Minkälaisia iskulauseita nykyään kirjoitettaisiin? Mitkä asiat ovat nykyään tärkeitä? Ovatko ne samoja, kuin ennen? Onko uusia tai ajankohtaisia asioita?

d) Elokuvassa ohjelmaryhmäläisille oli tärkeää oliko yllä punainen vai sininen paita. Värillä haluttiin kertoa kenen kannattajia tai kenen puolella oltiin. Suunnitelkaa asu luonnonsuojelijalle, vegaanille, bändin jäsenelle. Huumori sopii höysteeksi suunnitteluideoihin.

12. Elokuva-analyysi

Elokuvan rakenne: kuvakoot, äännet, valot, värit.

Elokuviissa kerrotaan kuvan keinoin se, mikä kirjoituksissa ilmaistaan sanoin. Elokuvan kuvat, niiden koko, valaistus ja se, miten henkilöt ovat sijoittuneet kuvaan, on suunniteltu etukäteen ja harkiten. Kuvien perusteella voi päätellä monia asioita, kuten esim. elokuvan aikakauden ja tapahtumapaikan. Myös henkilöistä, heidän ulkonäöstään, pukeutumisestaan yms. voi päätellä monia asioita esim. iän, sukupuolen, luonteenpiirteitä, harrastuksia.

Elokuviissa vaihdellaan myös kuvakokoja. Lähikuvassa näkyvät ilmeet ja henkilön kokemat tunnelmat tehokkaasti. Laajemmat kuvat kertovat myös paikasta ja vaikkapa ajasta, mihin tapahtumat sijoittuvat.

Kuvamateriaalia kuvataan elokuvaa varten huomattavasti enemmän kuin lopullisessa elokuvassa nähdään. Leikkaamalla yhdistetään kuvamateriaali käsikirjoitukseen ja saadaan yhteys perättäisten kuvien välille.

Elokuvan tunnelmaan vaikutetaan värityksellä ja valaistuksella. Esim. jännitystä tai pelkoa saadaan aikaan hämärässä ja pimeässä.

Elokuvan äänet; äänimaailma, kuten kuvatkin on suunniteltu tarkoin etukäteen mutta ne äänitetään jälkikäteen. Paitsi vuoropuheluita, elokuvassa käytetään äänitehosteita ja musiikkia, joilla voidaan tehostaa tunnelmaa.

Lisätietoa mm. elokuvantaju – verkko-oppimateriaali.

lähde: <http://elokuvantaju.uiah.fi>

Kertokaa tarinoita kuvan keinoin. Jakautukaa kolmen-neljän hengen ryhmiin. Suunnitelkaa, lavastakaa ja kuvatkaa erilaisia pieniä tapahtumia, tilanteita, kuvatkaa tunnetiloja ja korostakaa luonteenpiirteitä. Miettikää myös miten ääni, valo ja varjot vaikuttavat tunnelmaan.

a) Piirtäkää sarjakuva jostakin asiasta tai tapahtumasta. Näytelkää kohtauksia piirtämistänne tilanteista. Kuvatkaa esitykset.

b) Valitaan jostakin elokuvasta still-kuva. Millainen olisi kuva ennen valittua kuvaa entä seuraava kuva?

c) Etsikää kuvia Kenen joukoissa seisot elokuvasta esim. elokuvan kotisivuilta ja kertokaa niistä tarinoita. Kirjoittakaa lyhyitä vuoropuheluita valitsemienne kuvien perusteella. Näytelkää kohtauksia.

d) Valitkaa elokuvan kolme mielestänne tärkeintä kuvaa. Järjestäkää ne alku-, keski-, ja loppukuvaksi. Lisätäkää väleihin lehdestä leikkaamianne kuvia. Kirjoittakaa yksin tai pareittain kertomuksia kuvasarjoista.

e) Keksikää äänikertomuksia tapahtumasarjoista. Millainen on öinen kaupunki? Millaisia ääniä kuuluu välitunnilla? Kuinka kertoisitte kauhutarinan pelkillä äänillä? Millainen musiikki tai äänitehosteet sopisivat kertomusten taustalle?

13. Kirjoittakaa arvio elokuvasta

Näin kirjoitat elokuva-arvostelun

Tehtävänä on kirjoittaa arvostelu sovitusta elokuvasta. Elokuva-arvostelu on sekä tietoa että mielipiteitä välittävä teksti: siinä esitellään elokuvaa ja sen taustoja sekä arvioidaan sitä.

Lähtökohtana on, ettei lukija tunne arvosteltavaa elokuvaa.

- Anna elokuvan perustiedot. (Elokuvasta on tapana kertoa nimen lisäksi ainakin ohjaaja, valmistumisvuosi ja –maa.)
- Esittele elokuvaa niin paljon, että arvosteluasi on mahdollista seurata ja ymmärtää elokuvaa katsomatta. Kaikkia juonenkäänteitä ja ristiriitojen ratkaisuja ei silti pidä kertoa – lukijasi saattaa haluta nähdä elokuvan itsekin.

Arvostelua pitää koossa jokin perusajatus, jonka kirjoittaja haluaa lukijalle välittää. Se voi olla esimerkiksi elokuvasta tehty tulkinta tai oma näkemys elokuvan onnistumisesta. Aloitus on kiinnostusta herättävä, lopetus harkittu. Faktat ja arviointi lomittuvat – mielipidettä ei kirjoiteta omaksi yksittäiseksi kappaleekseen tekstin loppuun.

Perustele näkemyksesi elokuvasta monipuolisesti ja havainnollisesti, siis poimi elokuvasta perustelut näkemyksellesi.

Valitse sisällön painotukset ja näkökulma sekä tekstin sävy julkaisupaikan ja lukijakunnan mukaan. Voit kirjoittaa maltillisesti tai kärkevästi, rempseästi tai asiallisesti, humoristisesti tai totisesti jne. Sävy syntyy mm. sanavalinnoista, vastakkainasetteluista, lauseiden ja kappaleiden rakenteista.

Otsikoi arvostelusi nasevasti. Voit halutessasi käyttää täsmentävää alaotsikkoa.

Tyypillisiä elokuva-arvostelun aineksia ovat esimerkiksi

- elokuvan valmistumisvaiheet (idean syntyminen, lähtökohtana olevat teokset jne.)
- tekijöiden taustat (ohjaajan ja näyttelijöiden aikaisemmat tekemiset yms.)
- elokuvan aiheen ja juonen esittely
- elokuvan tulkinta: mistä elokuva perimmältään puhuu
- elokuvan sijoittaminen johonkin lajiin ja elokuvan historiaan

- toteutuksen esittely ja arviointi (lavastus, puvustus, leikkaus, ohjaus jne.)
- roolisuuritusten arviointi.

Elokuva-arvostelun ohjeet on laatinut Minna Hautaniemi.

Lukiolainen Elina kirjoittaa elokuvasta seuraavasti: *”päällimmäiseksi jää kaksi hiukan ristiriitaista ajatusta alitajuntaan; toisaalta musiikin herättämä pikkuinen toivo muutoksista ja toisaalta ärtymys siitä, miten mikään kaunis utopia ei ikinä kestä. Ja sitten vielä hymyilyttää hauska säe:” tartu kirjaan, se on hyvä ase.” Mikä mainio ajatus! Hieno elokuva, kaikin puolin.”*

70-lukuun liittyvää kirjallisuutta mm. : Saisio Pirkko: Punainen erokirja, Honkasalo Laura: Sinun lapsesi eivät ole sinun, Hyvärinen Matti: Viimeiset taistot (väitöskirja taistolaisista) kustannus: Vastapaino.

Oppimateriaalin ovat laatineet kuvaamataidonopettaja Päivi Seiskari ja luokanopettaja Tuula Niiniranta.

Oppimateriaalin on tuottanut Anna-Liisa Puura-Castrén Koulukinosta.